

SROVNÁVACÍ INDOEVROPSKÁ JAZYKOVĚDA

Školící pracoviště

Ústav jazykovědy a baltistiky
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity
Arna Nováka 1
602 00 Brno

Obecná charakteristika pracoviště

Ústav jazykovědy a baltistiky se vedle obecně lingvistických problémů (fonetika a fonologie, syntax aj.) a sociolingvistiky věnuje zejména konkrétním jazykům indoevropským a ugrofinským, se zvláštním zřetelem k jazykům baltským a fino-sámským. V rovině metodologické se uplatňují přístupy synchronně deskriptivní a strukturalistické i diachronně komparativistické.

Zaměření oboru

V doktorském studiu "Srovnávací indoevropské jazykovědy" dominuje diachronní přístup založený na komparaci odpovídajících fonetických, morfologických či lexikálních jevů, jenž umožňuje jak formulovat etymologické hypotézy o původu slov, tak rekonstruovat výchozí praformy počínaje jednotlivými gramatickými morfémy a lexikálními kořeny a konče kompletními paradigmaty. Předmětem zájmu jsou v první řadě jazyky indoevropské všech větví, ale též jazykové rodiny neindoevropské, spojené s jazyky rodiny indoevropské hypotetickou vzdálenou jazykovou příbuzností (nostratická hypotéza) nebo kontakty v době minulé či v současnosti. Historicko-srovnávací metoda, jež se rozvinula na bázi právě indoevropských jazyků, dovoluje i některé pozoruhodné aplikace, nevyhýbající se ani spolupráci s jinými vědami. Při hledání původu vlastních jmen, ať už osobních či místních, lze použít tutéž etymologickou analýzu jako u apelativ, jen otázka sémantiky zůstává zpravidla otevřena. Chybějící sémantický kontext mytologických jmen je možno nalézt v odpovídajících mýtech, podrobíme-li je textové analýze. Původní význam již nesrozumitelných místních jmen napovídají v ideálním případě jinojazyčné názvy týchž objektů. Častěji musíme vzít zavděk geomorfologickým, botanickým či zoologickým kontextem. Chceme-li znát relativní nebo dokonce absolutní chronologii divergence skupiny příbuzných jazyků, jediným použitelným nástrojem je metoda zvaná glottochronologie, založená na analogii s fyzikálními procesy.

Vstupní požadavky:

- a) Absolvování magisterského studia některého z filologických oborů či jiného blízkého oboru (filozofie, archeologie, antropologie, geografie, matematika aj.).
- b) Prokázání předpokladů k samostatné vědecké práci (jazykové kompetence, popř. zahraniční studijní pobyt).
- c) Úspěšná prezentace projektu disertační práce (téma a cíl práce, základní literatura a prameny, časový harmonogram).

Způsob výuky:

Základní formou doktorského studia v Ústavu jazykovědy a baltistiky FF MU je samostatná, systematická příprava na tvůrčí vědeckou a odbornou práci. Na základě individuálního studijního plánu se výuka doktorandů realizuje v rámci filozoficko-metodologické přípravy (zajišťuje Katedra filozofie), jazykové přípravy (je zabezpečována Centrem jazykového vzdělávání MU nebo ji doktorand absoluuje podle doporučení školitele jinou formou) a odborné přípravy lingvistického zaměření. Odborná příprava má formu povinně volitelných

přednášek, individuálních konzultací, samostatné přípravy a četby doporučených originálních textů včetně jejich interpretace. Rozhodující část doktorského studia představuje příprava disertační práce. V průběhu studia posluchači přednesou z tematiky připravované disertace alespoň jeden referát na mezinárodní vědecké konferenci, workshopu, nebo odborném semináři, publikují alespoň jednu cizojazyčnou odbornou studii v recenzovaném periodiku nebo sborníku a alespoň dvě odborné zprávy/recenze o odborné literatuře. Povinně volitelné předměty (Speciální přednášky) jsou stanoveny studijním plánem a doktorand si je volí dle doporučení školitele. Standardní doba prezenčního studia jsou 4 roky. Studium se řídí příslušnými ustanoveními [Studijního řádu MU](#). Splnění požadavků za semestr potvrzuje školitel do předmětu Semestrální kolokvium, který si posluchači registrují vždy na začátku semestru spolu s dalšími předměty. Během studia musí doktorand získat celkem 240 kreditů, z toho 210 kreditů za povinné předměty (kredity typu A) a 30 kreditů za povinně volitelné kredity (kredity typu B).

Požadavky na státní doktorskou zkoušku:

Kandidát si ke zkoušce připraví výklad a obhajobu tří tematických okruhů. Okruhy si vybere ve spolupráci se školitelem a nejpozději 2 měsíce před termínem, kdy by chtěl složit státní doktorskou zkoušku, je odevzdá v písemné podobě (každý 3-5 stran včetně literatury) vedení Ústavu jazykovědy a baltistiky. Okruhy se obsahově nesmí krýt s tématem disertační práce. Oborová komise klasické filologie může vrátit nedostatečně připravené podklady k přepracování. V průběhu zkoušky kandidát na základě požadavků zkušební komise pojedná nejméně o dvou okruzích a zodpoví doplňující otázku.

Oborová komise studijního oboru "Srovnávací indoevropská jazykověda"

Členové oborové komise

prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.
předseda

prof. PhDr. Marie Krčmová, CSc.
místopředsedkyně

Interní členové

prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.
doc. PhDr. Jana Chamonikolasová, Ph.D.
prof. PhDr. Marie Krčmová, CSc.
PhDr. Daniela Urbanová, Ph.D.
prof. PhDr. Radoslav Večerka, DrSc.

Externí členové

PhDr. Ilona Janyšková, CSc.
(Akademie věd České republiky)
PhDr. Helena Karlíková, CSc.
(Akademie věd České republiky)
doc. Mgr. Bohumil Vykypěl, Ph.D.
(Akademie věd České republiky)